

Holdijk

deze aandeelhouders om – via een zuivere splitsing – afscheid van elkaar te nemen. Het besluit moet genomen worden met een meerderheid van driekwart van de uitgebrachte stemmen in een vergadering waarin 95% van het kapitaal is vertegenwoordigd. Een quorum van 95% is in mijn ogen extreem hoog. Dit komt nergens in ons vennootschapsrecht voor; het hoogste is 50%, zie de artikelen 2:133/243 en 2:134/244. Is de minister nog steeds van oordeel dat de bescherming van de belangen van de minderheidsaandeelhouders een dergelijk hoge quorumeis rechtvaardigt?

De **voorzitter**: Ik geef nu het woord aan de heer Meeter. Ik maak de leden van de Kamer erop attent dat hij zijn maidenspeech in deze Kamer zal houden.

□

De heer **Meeter** (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Over de vorige week door deze Kamer als hamerstuk aanvaarde Wet op de formeel buitenlandse vennootschappen heeft Van der Burg, voorzitter van de commissie van Justitie in de Tweede Kamer, gezegd dat het goed is om aan belangrijke wetsvoorstellen die een lang voorbereidingstraject hebben gehad, ook plenair enige aandacht te geven. Waarom hij en de hele Tweede Kamer dat met betrekking tot dit wetsvoorstel, dat betrekking heeft op de splitsing van rechtspersonen, niet heeft gedaan, is mij niet duidelijk. In de eerste plaats lijkt dit wetsvoorstel mij belangrijker. De Wet op de formeel buitenlandse vennootschappen is niet meer dan een misbruikwetje met een beperkt bereik, maar het onderhavige wetsvoorstel voegt een belangrijk instrument toe aan de gereedschapskist van de vennootschapsjurist.

Wat het voorbereidingstraject betreft: het wetsvoorstel is op 26 april 1996 aangeboden aan de Tweede Kamer, maar de voorbereiding moet al veel eerder begonnen zijn. De zesde Europese richtlijn, die de splitsing regelt, dateert immers van 1982. Waarom is er pas nu een wetsvoorstel? De splitsingsrichtlijn houdt weliswaar niet in dat de nationale wetgeving met de richtlijn in overeenstemming moet worden gebracht, maar intussen hebben elf van de twaalf lidstaten die tot voor

kort de EG vormden, de regeling ingevoerd. Alleen Nederland heeft dat nog niet gedaan. Denkend aan recente voorbeelden als Griekenland en Europol heeft het er de schijn van dat Nederland – deze minister? – rijkelijk traag is in het Europese circuit, ook al heeft zij dit jaar een goede eindsprint. Is Nederland niet uitermate laat met reacties op Europese verdragen of op richtlijnen gebaseerde wetsvoorstellen?

Ook kijkend naar het Nederlandse circuit is er aanleiding voor urgentie. Het bedrijfsleven wil nu eindelijk wel eens gebruik maken van de techniek van het splitsen van een vennootschap. Veertien dagen geleden vroeg het Algemeen Dagblad zich nog af of de datum van 1 januari voor de Splitsingswet gehaald zou worden. Vendex en KPN willen zichzelf per die datum opsplitsen, respectievelijk in een detailhandelconcern en een uitzendbureau en in een telecompoort en de post. Zij zullen moeten wachten tot 1 februari. Die datum wordt alleen nog maar gehaald omdat van deze Kamer een meer dan redelijke spoed wordt gevraagd.

Over de datum van 1 februari heb ik nog een vraag aan de minister. Zij heeft schriftelijk geantwoord dat de fiscale regeling die later in werking zal treden, tot de datum van 1 februari zal terugwerken. Dat lijkt geruststellend, maar het lijkt onwaarschijnlijk dat van de splitsing gebruik wordt gemaakt zolang nog niet vaststaat wat de fiscale regeling inhoudt. Mijn vraag is dan ook of het te verwachten is dat het fiscale wetsvoorstel op 1 februari althans de Tweede Kamer zal zijn gepasseerd. Anders zullen KPN en Vendex nog langer moeten wachten. Ik neem wel aan dat de minister er zorg voor zal dragen dat de wet nog dit jaar in het Staatsblad wordt geplaatst, zoals KPN en Vendex hebben gevraagd.

In ieder geval zal van de splitsingsmogelijkheid sneller gebruik worden gemaakt dan van het spiegelbeeld, de fusie. Dat instrument is in de eerste jaren na het tot stand komen van de wet niet of nauwelijks gebruikt. De praktijk moest kennelijk wennen aan de techniek en misschien ook aan de overschakeling van de wijze waarop het tot nu toe gebeurde naar de wijze waarop het nu ook kan. Het kan nu ook door middel van een overgang onder algemene titel van alle vermogensbestanddelen. Het bedrijfsleven staat in dit geval, bij de

tegenhanger van de splitsing, te trappelen om tot reorganisatie binnen concernverband te komen. Tot die reorganisatie kan men komen door verkoop van die delen die gesplitst of afgesplitst zijn.

Mijnheer de voorzitter! Wat is de essentie van dit wetsvoorstel? In artikel 2:5 van het Burgerlijk Wetboek staat dat een rechtspersoon wat het vermogensrecht betreft gelijk is aan een natuurlijk persoon, tenzij uit de wet het tegendeel voortvloeit. Natuurlijke personen, mensen van vlees en bloed, kunnen zich niet splitsen. Rechtspersonen kunnen dat wel, als dit wetsvoorstel wet is. Rechtspersonen zijn dan tot iets in staat dat natuurlijke personen niet kunnen. Dat met rechtspersonen nog weer creatiever kan worden omgesprongen, in aansluiting op de wettelijke regelingen over de juridische fusie en de omzetting van rechtspersonen, is de winst van deze wettelijke regeling. Het aantal knutselmogelijkheden is met één verrijkt. Het is de vraag of het splitsingsinstrument niet aan meer personen zou moeten toekomen dan aan de Boek 2 BW-rechtspersonen. De minister kan er met enige tevredenheid op wijzen dat met het wetsvoorstel het bereik groter is dan van de richtlijn, waarin toepasselijkheid beperkt is tot besloten en naamloze vennootschappen. Het antwoord op de schriftelijk gestelde vraag of niet ook personenorganisaties en lagere publiekrechtelijke rechtspersonen binnen het bereik van de regeling moeten komen, is niet erg overtuigend. Vrij vertaald is het antwoord dat eerst ervaring moet worden opgedaan met de splitsing van Boek 2 BW-vennootschappen. Doch juist bij privatisering van, bijvoorbeeld, een afdeling van een gemeente lijkt toepassing voor de hand te liggen. Prof. Raaijmakers, uitvoerig genoemd door de heer Holdijk, bepleit een dergelijke uitbreiding. Kennelijk is hij, als ik het betoog van de heer Holdijk volg, zijn tijd opnieuw vooruit. Het antwoord in de memorie van toelichting dat lagere overheden zich bij privatisering kunnen laten leiden door de splitsingsvoorschriften doet niet erg overtuigend aan. De voordelen van de regeling moeten zij dan immers ontberen.

Ik stel nog twee vragen. Het zijn beide detailvragen, die misschien schriftelijk gesteld hadden moeten

Meeter

worden. De behandeling van het wetsvoorstel is echter versneld. Bovendien waren deze vragen nog niet opgekomen toen de mogelijkheid tot schriftelijke vragen openstond. Beide zijn praktijkvragen.

De eerste vraag is betrekkelijk eenvoudig. In de wetstekst, bijvoorbeeld de artikelen 334g en 334h, wordt gesproken over de vastgestelde jaarrekening. In de praktijk heeft men zich afgevraagd of niet bedoeld is de door de algemene vergadering van aandeelhouders goedgekeurde jaarrekening en dus niet de door het bestuur respectievelijk de raad van commissarissen vastgestelde jaarrekening.

De tweede vraag betreft de zekerheden verbonden aan het door een bank aan de splitsende vennootschap verstrekt rekeningcourant krediet in de situatie dat het bankkrediet wordt toegekend aan vennootschap A, terwijl de tot zekerheid verbonden goederen, geheel of gedeeltelijk, worden gesplitst naar vennootschap B. Op deze materie is ingegaan in de nota naar aanleiding van het verslag, stuk nr. 6, naar aanleiding van vragen van de SGP-fractie en de discussie in de Vereeniging handelsrecht. Als ik het goed zie, is er op één punt nog geen helderheid, namelijk de vraag of het pandrecht op voorraden die van de splitsende vennootschap naar vennootschap B zijn overgegaan, mede omvat nieuwe door vennootschap B als eerste te verkrijgen voorraden. Het bankkrediet is overgegaan op vennootschap A, maar het oorspronkelijke pandrecht was gevestigd voor huidige en toekomstige voorraden. De vraag is dan of de nieuwe voorraden van vennootschap B automatisch vallen onder het pandrecht van de bank voor de op vennootschap A overgegangene rekeningcourantverhouding. Dat zou dan niet alleen gelden, zo heb ik begrepen, voor het rekeningcourantsaldo per splitsingsdatum, maar ook nog voor de ruimte die er is tussen het rekeningcourantsaldo per splitsingsdatum en de kredietlimiet per splitsingsdatum. Vennootschap A zou dus als het ware de extra kredietruimte mogen opsouperen, met als zekerheid voor de bank de goederen die naar vennootschap B zijn gegaan. In dat geval lijkt het voor de bank zinnig als ook de nieuwe voorraden van vennootschap B eronder zouden vallen, maar als dat inderdaad het

geval zou zijn, is de vraag hoe lang dan de indirecte band tussen de vennootschappen A en B blijft bestaan.

Ik had eigenlijk niets willen zeggen over de splitsing vanuit faillissement, dus het geval dat de afsplitsende vennootschap failliet is. Het antwoord op een over die situatie gestelde schriftelijke vraag leek namelijk afdoende. Echter, nu ik hier op deze mooie plek sta en er ook voor het eerst sta, wil ik er toch iets over zeggen. Het gaat om de afsplitsing van de activa van een failliete vennootschap naar een nieuwe vennootschap, waartegenover de aandelen van die nieuwe vennootschap worden toegekend aan de curator van de afsplitsende failliete vennootschap. De minister heeft haar best gedaan om de curator dit instrument te geven. Er zijn een aantal artikelen ter bescherming van crediteuren op die situatie niet van toepassing verklaard. Het gaat hier om artikel 334b, lid 7. Helaas is dat echter niet voldoende. Zoals uit de schriftelijke voorbereiding blijkt, betreft dat met name artikel 334t. Dit artikel bepaalt dat de afgesplitste vennootschap aansprakelijk blijft tegenover de crediteuren van de failliet gegane vennootschap. Dat maakt de verkoop van de aandelen van de afgesplitste vennootschap, dunkt mij, illusoir.

Het antwoord van de minister was dat dan maar ontslag uit die aansprakelijkheid met de schuldeisers moet worden afgesproken. Echter, bij een beetje vennootschap – en dan hoef ik niet eens te denken aan Fokker met z'n duizenden crediteuren – is dat natuurlijk niet mogelijk. Naar mijn mening ligt hier dan ook een gemiste kans. De zekerheid die artikel 334t aan crediteuren biedt, zouden crediteuren hebben in het feit dat de opbrengst van de aandelen door de curator onder diens toezicht volgens de regels van de Faillissementswet onder hen verdeeld zou worden.

Mijnheer de voorzitter! Met hoeveel interesse de leden van mijn fractie en ik in het bijzonder ook uitzien naar het antwoord van de minister op de gestelde vragen, zij zullen hun stem ten gunste van het wetsontwerp daar niet van laten afhangen. Met de minister zijn zij van mening, dat nu eerst maar eens ervaring moet worden opgedaan met het splitsingsinstrument. Om met prof. Timmerman, voorzitter van de

Vereeniging "Handelsrecht", te spreken – hij citeert Faust van Goethe –: "Die Worte sind genug gewechselt, laszt mich endlich Taten sehn." Het voorstel moet nu maar worden aanvaard. Op zijn Rotterdams: Geen woorden maar daden.

□

De **voorzitter**: Ik complimenteer de heer Meeter gaarne met zijn maidenspeech. Hij eindigde met een Rotterdams citaat. Hij is ook een Rotterdammer vanaf het begin van zijn bestaan tot vandaag, met alleen een korte onderbreking toen hij in Amsterdam de universiteit bezocht. Maar hoe kon het ook anders? De Erasmusuniversiteit was nog niet opgericht. Er was in die tijd nog maar een economische hogeschool.

De heer **Meeter** (PvdA): Daar was ik toch niet heengegaan, voorzitter!

De **voorzitter**: Daarna was hij advocaat in Rotterdam, vanaf het begin van zijn werkzame leven tot op de dag van vandaag. Als zodanig heeft hij zijn sporen verdiend, heel in het bijzonder in het insolventierecht. Hij was bewindvoerder van onder andere RSV en curator van DAF. Daarmee is dan ook de affiniteit gegeven met het onderwerp dat hij vandaag besproken heeft.

Splitsing van vennootschappen heeft daarmee ten nauwste te maken. Wanneer je bewindvoerder bent geweest van grote concerns als ik zojuist noemde, is de materie – het bleek uit de inbreng van de heer Meeter – je zeer vertrouwd. Hoe zijn de onderlinge verhoudingen? Het bleek uit de, leek mij, vrij lastige vraag die hij op dit punt over bankkrediet en pandrecht aan de minister heeft gesteld. Ik wacht het antwoord daarop ook vol belangstelling af.

Ik heb zelf het voorrecht gehad nauw samen te werken met een van de confrères van de heer Meeter, de heer Ophof, bij de bewindvoering van het OGEM-concern. Ophof noemde dat het onttakelen van het concern. Hij vergeleek dat met de onttakeling van een kerstboom. Na afloop van die onttakeling is het geheel als zodanig verdwenen, maar er blijven allerlei waardevolle onderdelen over. Die kan men bewaren voor de toekomst. Die hebben ook nog een toekomst. Ik voeg eraan toe, dat men de splitsing